Nechutová, Jana

[Spunar, Pavel. Repertorium auctorum Bohemorum provectum idearum post Universitatem Pragensem conditam illustrans]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická. 1988, vol. 37, iss. B35, pp. 111-112

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/106997
Access Date: 29. 11. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

shod lze v nauce o ideách shledat i diference. Kromě těchto textů, náležejících už univerzitě po r. 1397 (tj. po prvním seznámení s Viklefem), věnoval Herold pozornost i problematice idejí v Praze před recepcí viklefismu: tak se zabývá kvestií M. Jana Arsena z Langenfeldu (kvodlibet Matěje z Lehnice 1394), v níž s největší pravděpodobností odhalil polemiku s M. Matějem z Janova, a pojetím idejí v díle samotného tohoto Husova předchůdce. Oba autoři, Arsen i Janov, vykazují zcela jiné pojetí, než jaké vidíme u Viklefa a v pozdějších pražských univerzitních kvestiích. Herold přitom zdůrazňuje (a to je třeba považovat za jeden z nejvýznamnějších nových poznatků, jež ve své knize předkládá), že husitské texty o ideách navazovaly nejen na Viklefa, ale též na domácí zdroje a podstatnou měrou i na další filozofické podněty, na platónskou a novoplatónskou tradici a středověké platonizující směry a filozofy. (I k tomuto zjištění dospěl Herold heuristickou prací se středověkými filozofickými rukopisy.) Z této i jiných skutečností vyvozuje autor závěr, že nelze mluvit o totožnosti viklefské a husitské filozofie (s. 268). Domnívám se však, že, bylo-li řečeno, jak Herold cituje na s. 8, že „Husovo učení je ve své vrcholné a vyzrálé podobě v podstatě totožné s učením Viklefovým", neměl snad autor tohoto výroku (R. Kalivoda, Husitská ideologie, s. 159) na mysli epigonskou závislost, ale kvalitu obou systémů; stejně tak užíváme-li termínu „viklefismus-husitismus" (a to činíme, neboť podvojnost tohoto termínu dobře vystihuje jednu stránku historické skutečnosti), nečiníme tak „ve smyslu, implikujícím totožnost obou směrů nebo naprostou či převažující závislost husitské ideologie na viklefských zdrojích" (s. 269), nýbrž ve smyslu implikujícím kvalitu, k níž dospělo husitství a jeho myšlení po vstřebání viklefských podnětů, přičemž jistě nevylučujeme podněty další.

Heroldova kniha je výtečně vyváženým dílem: autor přinesl vzácně mnoho nového, těžko dostupného a snad ještě obtížněji luštitelného materiálu a byl s to jej na vysoké úrovni interpretovat.

Jana Nechutová

Pavel Spunar: **Repertorium auctorum Bohemorum provectum idearum post Universitatem Pragensem conditam illustrans.** Tomus I. Ossolineum, Wroclaw 1985. 478 stran.

V polském akademickém nakladatelství Ossolineum v sérii Studia Copernicana vydal P. Spunar další část materiálu ze Soupisu k dějinám staršího českého písemnictví, k jehož zpracování dal kdysi podnět A. Škarka (jeho památce je publikace připsána). Soupis byl původně zpracováván v Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV, pak v Kabinetě pro filologickou dokumentaci a posléze v Kabinetu pro studia řecká, římská a latinská ČSAV. Ačkoli byl celý Soupis připraven k vydání tiskem již počátkem 60. let, podařilo se z něj zatím publikovat pouze zlomky (většinou tak učinil právě Spunar — přehled viz v recenzi A. Vidmanové, Listy filologické 1986, s. 237—239). Jednotlivá čísla soupisu je ovšem třeba stále revidovat a doplňovat o nově objevený materiál i o novou literaturu a literárněhistorické poznatky vůbec.

Jedním z takovýchto zlomků celého Soupisu je i recenzovaná publikace. I ona je samozřejmě náležitě doplněna. Byly pro ni vybrány údaje, týkající se českých autorů, kteří nějakým způsobem ovlivnili české myšlení, přičemž byly vynechány méně významné postavy. Důležitým kritériem byl český původ autora.

Předkládaný svazek se chronologicky omezuje na období od založení pražské univerzity po Husovu generaci (lze tedy patrně časem očekávat druhý svazek — Tomus II., který přinese soupis k vyzrálému období husitského myšlení). Literární činnost Husova a Jeronýmova je připomenuta jen stručným odkazem a doplněna o nový materiál od r. 1965, kdy vyšel Bartošův a Spunarův Soupis literární činnost M. Jana Husi a M. Jeronýma Pražského. Soupis je rozdělen do deseti oddílů: první čeští teologové na univerzitě, ostatní teologové, profesoři teologie a svobodných umění na univerzitě, lékaři a astronomové, popularizátoři (sem spadá pouze Bartoloměj z Chlumce, řečený Klaret), právníci, reformní autoři (ač — ostatně stejně jako Klaret —

nepůsobili na univerzitě: Matěj z Janova, Milíč z Kroměříže, Tomáš ze Štítného), Jan Hus a Jeroným Pražský, Husovi přátelé a obhájci, Husovi protivníci (i z posledních dvou skupin mnozí působili mimo univerzitu); s výjimkou Husa a Jeronýma se podává soupis literární činnosti i u těch autorů, jejichž soupis v nedávné (např. Vojtěch Raňkův z Ježova, Ondřej z Brodu, další teologové a právníci, M. Mařík Rvačka) nebo dřívější (např. Jakoubek ze Stříbra) době vyšel. Zde je ovšem opět vždy náležitě přepracován a doplněn.

Hesla jsou sestavena tak, že po krátkém biografickém přehledu je uvedena základní literatura. Jádro hesla pak tvoří seznam děl, z nichž každé je uvedeno titulem, po něm v některých případech následuje stručná charakteristika, dále incipit a chronologie; následuje seznam kodexů, v nichž je dílo dochováno, dále jeho tisky a edice, po nich ještě případná speciální bibliografie.

Soupis je vybaven několika rejstříky — indexem knihoven, použité literatury (na začátku publikace), indexy incipitů latinských, českých i jinojazyčných, indexem rukopisů (v jejím závěru). Snad je vhodné podotknout, že to vše je vypracováno latinsky — ty, kteří jsou snad s tímto jazykem obeznámeni méně důvěrně, můžeme ujistit, že použitá terminologie není příliš náročná (ostatně budou Repertoria používat ti, kteří se dokáží i jazykově aspoň zhruba orientovat v textech předhusitského a husitského období).

Spunarovo Repertorium je v poměrně krátké době již třetí publikace, týkající se české reformace, spočívající na zpracování českého materiálu a vycházející v PLR. Ve dvou případech jsou autory čeští badatelé (vedle Spunara Fr. Šmahel), ve třetím (Ital R. Cegna). Přičteme-li jako zvlášť nápadný příklad odjinud první moderní vydání Táborské konfese Mikuláše Biskupa z Pelhřimova, které vyšlo v r. 1983 v Římě v sérii Fonti per la storia d'Italia, je to přinejmenším upozornění našemu nakladatelství Academia. I když prof. Korolec v úvodu k recenzované publikaci poukazuje na to, že Repertorium bude dobrou pomůckou pro ty, kdo studují myšlenkový kvas na krakovské univerzitě v 15. stol. (s. 7). Vždyť „Praha se tehdy stala výrazným intelektuálním střediskem, které prostřednictvím studentů, přitahovaných věhlasnou univerzitou, ovlivňovalo i myšlenkový vývoj s širokém evropském prostoru, zejména v Krakově a v Polsku vůbec" (z českého Spunarova Úvodu, s. 11).

Jana Nechutová